

George Mikes
JAK BÝT CHUDÝM

Dauphin

George Mikes

JAK BÝT CHUDÝM

Kniha o tom, jak být důstojně chudým a zbavit se zbytečných nástrah velkých peněz, jistě přesvědčí každého strádajícího boháče, že se vyplatí být chudým a šťastným.

*Tuto knihu věnuji svému příteli a nakladateli Andrému
Deutschovi, bez jehož laskavé pomoci bych nikdy nedoká-
zal zůstat chudým.*

Copyright © George Mikes – dědicové, Heirs, 1983

Translation © Kamil Maxa, 2015

© Dauphin, 2015

ISBN 978-80-7272-833-6

ISBN 978-80-7272-834-3 (pdf)

ISBN 978-80-7272-835-0 (e-pub)

JAK BÝT CHUDÝM

George Mikes se narodil roku 1912 v maďarském městě Siklós. Studoval práva, doktorát získal na budapeštské univerzitě. Začal pracovat jako novinář a v době mnichovské krize byl vyslán do Londýna jako dopisovatel. Původně měl jeho pobyt trvat dva týdny, ale nakonec zůstal a Anglie se stala jeho domovem. Během druhé světové války pracoval pro BBC v sekci maďarského vysílání a na tomto místě setrval až do roku 1951. Jako recenzent na volné noze, rozhlasový komentátor a spisovatel pracoval až do své smrti, do roku 1987.

Kniha *How to be an Alien*, jež vyšla v roce 1946 a dočkala se třiceti vydání a autora zařadila mezi humoristické tvůrce, nebyla původně psána s cílem vytvořit zábavné dílo. Jeho další knihy byly: *Uber Alles*, *Little Cabbages*, *Shakespeare and Myself*, *Italy for Beginners*, *How to Unite Nations*, *How to be Inimitable*, *How to Scrape Skies*, *How to Tango*, *The Land of the Rising Yen*, *How to Run a Stately Home* (s postavou vévody z Bedfordu), *Switzerland for Beginners*, *How to be Decadent*, *Tsi-Tsa*, *English Humour for Beginners*,

How to be Poor, How to be a Guru, How to be a Brit a *How to be God*. Napsal i historickou studii *The Hungarian Revolution*. Je rovněž autorem *Study of Infamy*, analýzy maďarské tajné policie. Dále napsal *Arthur Koestler: The Story of a Friendship* a *The Riches of the Poor: A Journey Round the World Health Organisation*. V roce 1982, roce svých sedmdesátých narozenin, vydal svoji autobiografii *How to be Seventy*.

CHCETE BÝT OPRAVDU CHUDÍ?

(NAMÍSTO PŘEDMLUVY)

Celý svůj život se snažím držet dál od peněz. A většinou se mi to daří.

Abychom si rozuměli, netvrdím, že mi jsou peníze lhostejné. Že je mi jedno, zda je mám, či ne. Mně to není jedno. Já je prostě nechci! A už vůbec nechci vzbuzovat zdání, že nejsem materialista a má mysl se zabývá pouze ušlechtilými záležitostmi. Má mysl se penězi zaobírá často. Oškliví si je. Zdá se, že tato averze je vzájemná. My – peníze a já – se někdy kolem sebe mihneme, ale to je také vše.

Chlubit se bohatstvím – stejně tak jako přát si být bohatý – mi vždy připadalo jako nejtěžší hřích. Vždy jsem se zámožným lidem instinktivně vyhýbal. I když, někdy jsem pochopitelně udělal výjimku. Někteří z mých velmi dobrých přátel jsou nechtuně majetní, ale než jsem je vzal na milost, museli se náležitě osvědčit. Museli překonat moji přirozenou podezřívavost, averzi. Ti, již peníze pouze zdělili, to u mě mají jednodušší. Nemohli tomu zabránit, nešťastníci. Nikdy jsem nevinil syny za hříchy jejich otců. Zejména ne, když se poctivě snažili – a to se

často stává – prohýřit plody celoživotního lakomství do roka či do dvou. Avšak ti, kdo se snaží peníze vydělávat, jsou pyšní na to, že je mají, a chlubí se, kam až to dotáhli, ať už podlými prostředky, nebo dokonce způsoby čestnými, o těch mám – slušně řečeno – velmi nízké mínění.

Často se sám sebe ptám, proč jsem takový. Záhy jsem se naučil být krajně podezřívavý stran svých prudších hnutí mysli. Mravní pobouření nad všemi takzvanými ušlechtilými emocemi zasluhuje nejvyšší opatrnosti. Často se rozhořčujeme právě kvůli těm hříchům, které dlí hluboko v našich srdcích a nám samotným jsou skryty. Tyto hříchy bychom velmi ochotně páchali a jen vychování nebo snad zbabělost nám to nedovoluje. Musím tedy připustit, že má nesnášenlivost vůči boháčům může pramenit z nejnižších pohnutek. Je docela dobře možné, že i má duše, stejně jako duše jiných, má svá temná tajemství. Jedním z nich může být to, že bohaté lidi nenávidím, protože já sám se podvědomě a zoufale snažím stát se bohatým a politováníhodně jsem se lhal. Je-li to tak, je toto tajemství tak temné, že ani já sám o něm nevím.

Ale dle mého mínění to tak není rovnou ze dvou důvodů. Za prvé, kam až moje paměť sahá, *nikdy*

jsem nechtěl být bohatý. Za druhé, má rodina byla dost zámožná a peníze u nás nikdy nehrály dominantní roli. Narodil jsem se v maďarské vesnici Siklós (v současnosti je to malé město) a bylo mi pouhých deset let, když můj tatínek – právník a sám synem právníka – zemřel. Finanční záležitosti se přede mnou nikdy neprobíraly, ale malí chlapci jsou bystří, a kdyby nějaké potíže existovaly, jistě bych to vycítil. Dokonce ani během krutých let první světové války si nepamatuji, že bychom strádali. I těsně po válce, kdy Budapešť téměř hladověla, my venkovští jsme vždy měli dát co do úst. Po smrti mého otce jsme se přestěhovali do Budapešti a maminka si vzala lékaře. Můj otčím pracoval velmi usilovně. Měl rozsáhlou klientelu a jeho roční příjem dělal okolo tří tisíc liber. V těch dobách to byla značná suma dokonce i v Británii; v Maďarsku to bylo hotové jmění. (V jedné populární písni se zpívalo o chlapci, který snil o tom, jak bude vydělávat úžasných 240 liber ročně.)

Ani v Londýně jsem jako emigrant nikdy nebyl chudý. Byl jsem z pověření dvou listů vybaven jistou sumou peněz a mzdu jsem dostával více méně pravidelně. Je pravda, že bylo období, kdy se dalo čekat, že budu mít starosti. To když byly přerušeny

diplomatické styky mezi Británií a Maďarskem, já tím pádem přišel o práci a hledal jsem novou v BBC. Ale já jsem dost neschopný pesimista. Diplomatické, politické i vojenské události mne natolik pohltily, že jsem se o malicherné problémy bezvýznamného individua příliš nestaral navzdory tomu, že jsem jím byl já sám. Často jsem ani netušil, jestli se najím, ale o hladu jsem nakonec nikdy nezůstal. Hlad jsem nikdy neměl. I v dobách pozdějších, ať jsem byl na mizině, nebo při penězích, můj životní styl zůstával v podstatě stále stejný.

Budu se opakovat, ale ani ve svých mladých letech jsem nikdy nebyl chudý a zároveň peníze pro mě nikdy nebyly důležité. Tak proč takový odpor k bohatství?

Matně si vybavuji, co mi bylo od dětství vštěpováno – co člověk, to jiný názor. Dobře si vzpomínám, že můj otec, v duchu té doby, opovrhoval obchodníky. Těmi, kteří levně nakupovali a draze prodávali. A lidé bez titulu u něj už vůbec neměli šanci. S těmi jednal sice zdvořile (samozřejmě blahosklonně zdvořile), ale přátele si z nich nedělal. Ale jak už to tak bývá, nejlepším přítelem mých rodičů byl obchodník; obchodník se dřevem a jeho žena. Sympatičtí a velmi kulturní lidé, ale prostě

obchodníci a bez univerzitního vzdělání. A zde výjimka potvrdila pravidlo. Obchodníci nám připadali dost komičtí – ale už si opravdu nevzpomenu na to, co komického na nich vlastně bylo. Na vědomé úrovni myšlení jsem tyto záležitosti dokázal vytěsnit beze zbytku, ale v mém nitru se všechny ty pocity uchovaly tak silně, že lidi kolem obchodu dodnes považují za legrační figury. Psát humorné knihy, to je seriózní práce. Prodávat plastické hrnky, to je komicky absurdní.

V polovině šedesátých let jsem se vydal na Jamajku, abych o této zemi napsal knihu. Protože jsem vášnivý tenista, byl jsem pozván do Kingstonského tenisového klubu. Po několika hrách jsem se přidal k ostatním hráčům a dali jsme si skleničku. Byli to všichni obchodníci a ambiciózní mladí ředitelé. Jeden mne se sklenkou whisky v ruce oslovil a prohlásil: „Já obchoduji s kotly.“

Na chvíli jsem nevěděl, co tím míní, ale pak mi to došlo. A on to zopakoval. „Já dělám do kotlů, a co děláte vy?“ Musel jsem se držet, aby má odpověď nevyzněla urážlivě. Odpovídám zdvořile: „Já jsem spisovatel.“

Znejistěl; očividně nikdy žádného živého spisovatele nepotkal a působil na mě dojmem, že nemá

ani páru, o čem to mluvím. Zachmužil se a vypadal ustaraně. Pak se mu zaleskly oči a se širokým úsměvem na rtech se otázal: „Podpisovatel?“

Zavrtěl jsem hlavou. „Jen přepisovatel; bohužel...“

Byl jsem ještě malý kluk, když jsem zaslechl větu: „Ten má cenu dvou milionů.“ „Jak tohle víte?“ ptal jsem se udiveně. Muže, který to prohlásil, pobavila moje dětská naivita. „Protože právě tolik peněz má.“

Byl jsem moc malý, abych to dokázal plně pochopit, ale ta fráze mi utkvěla v paměti. Postupem času mi začalo docházet, že pro lidi, kteří se takto vyjadřují, není profese právníka a jeho vysoký společenský status nijak důležitý. Nestarají se o to, zda má někdo diplom, či ne. Pro takovýto typ lidí není člověk tím, čím je, ale tím, co vlastní. Má přesně takovou „cenu“ jako peníze, které má po kapsách, a není důležité, jak k nim přišel.

Nejsem si jist, zda jsem světec, nebo podivín, i když si myslím, že všichni světcí musejí být podivíni. Být světcem se mi asi nepodaří a snažit bych se o to neměl, ale jisto jistě vím, že trochu divný jsem. O čem sní miliony lidí, mně se hnusí.

Měl jsem přítele, který byl nesmírně pyšný na to, že mohl sedět za tak rozměrným stolem, že ho stěží přehlédl. A na podlaze ležel koberec s velmi vysokými chlupy. Skoro se po něm nedalo chodit. Kdyby se mi o takovém psacím stole a koberci být jen zdálo, považoval bych to za noční můru a jistě bych se vzbudil zbrocený studeným potem (a to noční můry nemívám).

Další noční můrou je pro mne představa, že jezdím ve voze se šoférem, který při každé zastávce vyskočí ven a otvírá mi dveře. Rolls Royce je pro mě autem veskrze vulgárním a okázalým. Kdybych se zítra stal milionářem, a je to předpoklad velmi nepravděpodobný, určitě bych se nesnížil k tomu, abych po okolí jezdil v rollsu.

Nesnáším služebníky všeho druhu. Ne jako osoby, ale jako třídu. Žádný člověk by neměl „sloužit“ jinému. Nemyslím to tak, že když je někdo velmi vytížený, měl by si sám čistit boty nebo vařit. Tento druh prací mohou obstarat jiní v rámci své práce. Ale bez ponížení, klanění a ostatních projevů nechutné servility. Tato podlézavost se, díky Bohu, z našich životů pomalu vytrácí. Pouze v komunistických zemích se stále drží.

Nikdy bych nesnesl pomyšlení, že jsem něčí šéf. V životě jsem neměl zapisovatelku. A když jsem ji

nutně potřeboval, zadal jsem přepis agentuře a bez okolků za službu zaplatil.

Vícekrát se stalo, že mi nějaké noviny, časopis či jiná organizace poslaly letenky do první třídy. Většinou se mi podařilo to zvrátit a letěl jsem ekonomickou třídou a považoval jsem za laskavost, že mi byl dovolen tento posun „dolů“. Jako spolucestující mám raději ty z ekonomické třídy a prostě si sám sebe nedovedu představit, že cestuji třídou první. Představte si, jak si někteří libují, když mají tento růžový lístek v kapse. Jací pošetilci to jsou, mají-li zapotřebí si takto zvedat sebevědomí. I ve vlaku mám raději druhou třídu.

Často lze zaslechnout frázi: „Pro mne je dobré jen to nejlepší!“ To mne vždy uvádělo v úžas. Co tím ten člověk myslí? Naznačuje snad, že je jako člověk ten nejlepší? Kdyby se věci posuzovaly podle opravdové hodnoty, mnoho z takto uvažujících lidí by bylo zděšeno, jak zoufale málo si toho zaslouží.

Z lidí, kteří mají v koupelnách zlaté kohoutky, je mi skutečně na zvracení. Je to jiný živočišný druh, nebo si to alespoň myslím. Ale jaký druh vlastně? Většina zvířat má více rozumu a žádné z nich není uctíváčem zlata.

Odpor k bohatství bývával spíše výstředností (marxisty nepočítám), ale těší mě, že většina západní Evropy si ho pomalu bere za svůj. Británie zchudla, a tak být chudý je v módě. Peníze a nahromaděné bohatství jen pro bohatství samotné ztrácejí své kouzlo a stávají se předmětem pohrdání. Bohatý člověk už není uctíván, jeho místo zaujal úspěšný podnikatel v roli mocného manipulátora. Nevím, je-li to změna k lepšímu, ale změna to je. Dokud bude lidstvo existovat, budou se lidé vytahovat, ale nyní to nabývá nových forem. Machismus pomalu nahrazuje domýšlivost zbohatlíků. A někteří se zase chlubí svojí chudobou (jako já). Tento snobismus chudých je malý úkrok správným směrem, protože – a to je můj hlavní argument – nestačí přijmout chudobu s odevzdaným povzdechem nebo vzdorovitým pokrčením ramen. Musíte být na chudobu pyšní. Musíte o ni usilovat prosti všech pochyb. Chudobu musíte chtít celým svým srdcem.

Jedno je však nutné zde zdůraznit. Nehovořím o hladových žebrácích v Indii nebo vyzáblých dětech třetího světa. A už vůbec ne o ubožácích na okraji naší vlastní společnosti. Ti necht' jsou předmětem jiných analýz. Popisují zde úctyhodnou a žádoucí

chudobu střední třídy, chudobu významné, tiché
a nenápadné většiny.

Elsa Maxwellová, slavná newyorská společnice
předešlé éry, kdysi poznamenala:

„Chudý, bohatý – bohatý je lepší.“

Mýlila se.

Lepší je chudý.

ČÁST PRVÁ: SOUKROMÁ CHUDOBA

UTRPENÍ MONOMANIÁKA

Když jsem vyrostl a zmoudřel, má nevraživost vůči bohatým se proměnila v soucit. Hlavní důvody, proč se tak stalo, shrnu v několika bodech.

Téměř všichni bohatí jsou monomaniaky. Těžko soudit, co bylo dříve, zda vejce, nebo slepice. Dovedla je k bohatství neustálá touha po penězích – monomanie, nebo je jejich bohatství změnilo v monomaniaky?

Zajímavá otázka a zároveň téma k diskusi. Nedovedu si představit chmurnější a zhoubnější aktivitu než starat se o peníze. Čas od času se i vy (tedy my všichni) dostanete do úzkých a přirozeně se trápíte, jak z toho ven. Ale pro většinu z nás to jsou starosti přechodného rázu. Jako bolavý palec nebo trochu poškrábané auto. Je to jen titěrná epizoda vašeho života. Jste-li chudí, vaše finanční trable jsou omluvitelné. Je o mnoho rozumnější dělat si starosti kvůli penězům, které nemáme, než kvůli těm, které máme.

Zámožní mohou namítnout, že jsou v neustálém nebezpečí ztráty bohatství. No a co? Já jsem zase vystaven stálému riziku, že přijdu o svoji bídu.

Jakákoliv z mých knih se může bez varování stát bestsellerem, který mi vydělá nevýslovné bohatství. A ještě více se mi svírá hrdlo při pomýšlení, že jsem právě dopsal drama, které se bude hrát již za šest měsíců. Psaní her je ještě rizikovější než psaní knih. Něco o tom vím. Peníze by se mohly začít valit nezadržitelným proudem ze všech pěti kontinentů.

Nebezpečí na nás ve skutečnosti číhá na každém rohu. Delší dobu jsem žil v St. John's Woodu a v mém bezprostředním sousedství, na Hamilton Terrace, byl dům na prodej. Bylo to krátce po druhé světové válce a za tak obrovský dům nebyla částka 800 liber nijak závratná ani na tehdejší dobu. Prodejní cena byla tak nízká jen proto, že část domu byla pronajata daňovému úřadu. A jak se chcete zbavit takové instituce? Moje manželka naléhala, abychom dům koupili. Nechtěl jsem o tom ani slyšet. Myšlenka dělat domácího zaměstnancům Jejího Veličenstva a mít tak možnost jisté odplaty za šikanu jejího úřadu se mi docela zamlouvala, ale stát se domácím pánem jsem v plánu neměl. Žena se mě vytrvale snažila umluvit a já, díky bohu, nepodlehla. V současné době tam již ta kancelář není – vlastně tam není již celá desetiletí – a dům jistě stojí nejméně čtvrt milionu liber. Děsivá představa. Vlastnictví

tak ohromného majetku by zajisté můj neposkrvňený charakter dovedlo k úpadku.

Uvědomuji si, že o svoji chudobu mohu přijít kdykoliv. To vím naprosto jistě. Až tato nouzová situace nastane, jsem připraven jí čelit.

Když jsem navštívil Jamajku (viz předmluva), dorazil jsem do hotelu ve stejnou dobu jako jeden Američan, o kterém mi zdejší ohromení obyvatelé prozradili, že je to multimilionář. Já šel přímo do svého pokoje, zatímco on, ještě než se ubytoval, zamířil přímo k telefonu, aby kontaktoval svého burzovního makléře v New Yorku. (Vždy vyřizoval telefony z hotelové haly a jeho zvučný hlas se rozléhal celým prostorem tak, aby nikomu přítomnému neunikl ani nejmenší detail jeho konverzace.) Záhy jsem pochopil jeho denní režim. Když jsem pracoval, on volal makléři do New Yorku; když jsem si vychutnával na terase rumový punč, mluvil s makléřem v Chicagu; já byl v bazénu, on chraplavým hlasem řval na makléře z Los Angeles. Takto trávil celé dny. Odhaduji, že po nocích se dohadoval se svými makléři z Austrálie a Jižní Afriky. A jsem si jistý, že za úsvitu měl na drátě burziána z Londýna.

Jednou jsem se ho otázal, proč je vlastně vůbec na Jamajce. Odpověděl mi, že si již potřeboval řádně

odpočinout. V New Yorku prý tráví veškerý svůj čas telefonováním...

Zcela jiný postoj měl jeden můj blízký přítel, spisovatel. Po několikaletém pobytu v zahraničí se vrátil do Anglie. Neměl peněz nazbyt, a tak na radu jednoho odborníka na finance investoval do válečných dluhopisů. Občas jsem se ho ptal, jak si jeho dluhopisy vedou, ale dočkal jsem se jen tiché, podrážděné odpovědi. Po několika měsících mi oznámil, že své válečné dluhopisy prodal.

„Ale proč? Vždyť jejich hodnota neklesá,“ odvětil jsem.

„To ne, ale já jsem už byl na dně. Každé ráno jsem se vrhal na noviny a rovnou nalistoval stranu s kurzem válečných dluhopisů. Byl jsem šťastný jak blecha, když šly o pár pencí nahoru, a v depresi, když jejich kurz o několik pencí klesl. Pomalu jsem začal mít zlost sám na sebe. Byl jsem jak prokletý. Tak jsem se rozhodl, že než každé ráno horečně listovat novinami a zjišťovat, jak si stojím, raději jsem vše prodal a peníze vložil do stavebního družstva.“

Pak se zachmuřil a zeptal se: „A mimochodem, jak ty vlastně víš, že kurz válečných dluhopisů neklesá?“

Sklopil jsem oči.

„Já to také sledoval. Kvůli tobě. Ještě než jsem začal ty noviny vůbec číst. Jsem rád, že jsi ty zatracené dluhopisy prodal. K čertu s válečnými dluhopisy.“

Shodli jsme se na tom. Také jsme došli k závěru, že na celé věci bylo cosi zvrhlého. Válka skončila již před drahnou dobou, a tak byl nejvyšší čas, aby válečné dluhopisy byly vyplaceny.

Vlastnictví velkých peněz mění a degraduje lidskou povahu. Docela dost bohatých tuto skutečnost nejasně tuší, a tak si vymýšlí pošetilé způsoby, jak se s tím vyrovnat. Nejčastěji trvají na tom, že bohatí muži (i ženy) mají být milováni „pro ně samotné“ a ne pro své peníze. Tisíce románů, her i filmů jsou založeny na tomto nesplnitelném snu.

Ta myšlenka je od základu směšná. Za prvé, tento druh lidí již z principu nelze milovat, a tak mohou být rádi, má-li je někdo vůbec rád, a to z jakéhokoliv důvodu. Za druhé, není možné upřímně někoho milovat „kvůli jeho penězům“. Můžete mít rádi peníze a jejich majitele jaksi „přibrat“ k nim, ale to je něco jiného než milovat boháče pro peníze. Traduje se starý příběh o panu Platnikovi a jeho diamantech. Pro nezasvěcené je zde:

Dvě dávné přítelkyně z New Yorku, které se neviděly od školy, se náhodou potkaly a nad kávou si povídaly. Jedna z nich měla na ruce překrásný prsten. Když se její přítelkyně, již asi popáté, s obdivným pohledem na prsten zahleděla, jeho majitelka připustila, že Platnikovy diamanty vynikají opravdu neobyčejnou krásou. Na její spolusedící to udělalo dojem, ale přiznala se, že o Platnikových diamantech nikdy neslyšela.

„Ten prsten je součástí kolekce,“ poznamenala. „Je velmi krásná a stojí celé jmění. Ale bohužel je prokletá.“

„A co je to za kletbu?“

„Pan Platnik.“

Ano, a tak to je. Všichni Platnikové tohoto světa se s touto pravdou musejí smířit.

A za třetí, bohatý člověk neuteče před svým bohatstvím stejně jako nemajetný před svojí chudobou. Podobně zdravý člověk se těžko zbaví pevného zdraví a vysoký své výšky. Všechny tyto atributy jsou, nebo se stanou, součástí lidské osobnosti jako celku. Bez své chudoby, zdraví, výšky – nebo peněz – již nebudou sebou samými. Kdokoliv miluje bohatého, miluje, nebo třeba jen váhavě přijímá, i jeho peníze.

Mohu milovat ženu navzdory jejímu bohatství, ale ne kvůli němu.

Na tom není nic ponižujícího, ale pošetilí boháčci to nevidí. Ten, kdo si může vlastním tryskáčem zaletět do Paříže na večeři, se velmi liší od kytaristy ve stanici metra, který neví, zda a co bude večer jíst.

Když jsem byl mladý, to jsem si ještě nepřál být chudý, snil jsem o tom, že mě mladé a krásné ženy budou milovat pro mé peníze. Tak to být nemá. Měl jsem být milován kvůli sobě samotnému.

STŘEZ SE PENĚZ

Ve své hře, kterou jsem již zmiňoval, začíná jedna píseň takto:

*„Chudák nemůže být svobodný, protože je chudý;
boháč nemůže být svobodný, protože je bohatý.“*

Moudrá slova. I když chudý člověk může být o mnoho svobodnější než ten bohatý.

Hned jak přijdete k majetku, hrozí vám jeho ztráta. To platí i pro chudé. Okrádáno je více chudých než bohatých jednoduše proto, že je jich více. A těch případů je nepočítaně. Můj dům byl vyloupen již dvakrát a nijak zvláště jsem si to neoblíbil. A tak jsem svůj dům proměnil v jakousi minipevnost, a další dva pokusy o vloupání jsem tak zhatil. Náhodní zlodějíčci, náctiletí amatéři, se prostě nedostali dovnitř. Profesionálové si samozřejmě poradí s čímkoliv, trezory londýnské banky nevyjímaje. Ale žádný opravdový profesionál si nebude dělat problémy kvůli mému domu. (Tohle by se vyjímalo mezi těmi „slavnými posledními slovy“.) Hlavní je skutečnost, že má mysl se touto otázkou zabývá jen

velmi okrajově a já nežiji v neustálém strachu z vloupání. Až se jednoho dne odkudsi vrátím a naleznu svůj dům vypleněný, jen prostě řeknu: „Proklínám vás, mizerové!“ ... Tím mám na mysli lupiče, ne policii, která přijede vyšetřovat, zavolá odborníka na otisky, ten žádné nenajde a ukončí vyšetřování, které tak jako tak bylo již od počátku zbytečné. Pachatele najít neumějí a ani to nemají v úmyslu. Od ministra vnitra mají beztak striktně nakázáno, aby nezhoršovali jeho již tak velký problém s narůstajícím počtem uvězněných.

Když je vyloupen boháč, je obětí odborníků. Několik oloupených bohatých přátel mám a zmizelo jen stříbro – a jen to opravdu drahé. Vše ostatní zůstalo na místě. V jiných případech byly zase ukradeny jen obrazy, šperky nebo drahé koberce.

A nádavkem kromě neustálého strachu z vloupání jsou zámožní lidé závažným způsobem omezení v pohybu. Jsou vězni v doslovném významu toho slova. Znával jsem manželský pár, který sbíral impresionistické a postimpresionistické obrazy. Jejich bohatství bylo nezměrné. Ve svém domě na Riviéře měli asi padesát cenných obrazů od Picassa, Matisse, Renoira a podobných velikánů v ceně milionů liber. Tak moc se obávali zlodějů, že se z nich

staly vynervované trosky. Pojištění je stálo jmění. A ani neslýchané pojistné ještě nestačilo. Pojišťovna si vymínila, že dům nesmí zůstat ani na okamžik bez dozoru jednoho z manželů. A tak když chtěl jeden jít ven, druhý musel zůstat doma. Služebnictvo přítomné v domě pojišťovně nestačilo. Po zbytek života nebylo manželům dopřáno, aby si někam vyšli společně. Některým sezdaným by možná tento stav působil nevýslovnou radostí; jednomu, druhému nebo oběma. Ale i tak – když lidem není dovoleno, aby si mohli spolu jen tak vyjít, ať už chtějí nebo ne, nejsou svobodní.

A je vůbec k něčemu dobré mít tucty cenných obrazů v domě? I jeden hezký obraz nebo dva mohou do života vnést světlo a velkou radost. Ale žít v muzeu plném drahých děl jen proto, že jste dostatečně bohatí, je čiré bláznovství. Pracháči jsou blázni. Žádný chudý by netoužil mít ve svém domě tucet Picassů, tucet Matissů a tucet Renoirů.

Ti opravdu bohatí žijí v trvalém strachu z únosu. Nebo ještě hůře, z únosu svých dětí. A tak si musejí najímat tělesné strážce, násilníky a jiné podivné existence, a žít v jejich nepřetržité společnosti, která jim jen připomíná všudypřítomné nebezpečí. Chudí mohou trávit svůj čas v kruhu svých přátel

či nepřítel místo policejních důstojníků ve výslužbě. Ti možná vzbuzují respekt, ale zamiluje si je málokdo. I přes tato opatření jsou tu a tam bohatí unášeni a jejich peníze, v lepším případě, padnou na výkupné. V horším případě je zabijí, nebo přijdou o prst či dva. Velmi nepříjemná – a zbytečná – životní zkušenost.

Daňový ráj je snad nejžalostnější a nejabsurdnější cenou za bohatství ze všech. Co to je za člověka, který si může dovolit žít, kde se mu zachce, a musí se uchýlit na nějaký malinký ostrov, který, ač plný slunce, je synonymem nudy? Nebo dokonce do Švýcarska, které je přes svou krásu stále plné Švýcarů. To je vrchol idiotství. Za peníze si přece máme kupovat radost, ne peklo. A že boháčovi dědicové dostanou o pár milionů méně? Pro ně by to bylo jen užitečné.

Představte si skutečný příběh multimilionáře, který byl ve věku šedesáti let a velmi nemocen svojí milující rodinou odsunut do Karibiku. Brzy po příjezdu se začal uzdravovat a tento nešťastník tam žil až do zralých devadesáti dvou let. Jinými slovy, více než třetinu života prožil osamocen a v nudě bezmála jako vězeň na samotce na místě, které z celého srdce nenáviděl a jen kvůli tomu, že byl velmi,

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.